

לומדים עצמאיים. (3) עידוד של כתיבת תכנים חדשים בעקבות הכרה של הגולשים ביכולת של האתר להפיץ תורה בקנה מידה גדול.

הערך המוסף

כל מה שלומד דף גמרא צריך בשביל הלימוד מרוכז במקום אחד: מכלי עזר בסיסיים להבנת הדף (כגון תרשימים, טבלאות, מילון וכו') ועד למאמרים וספרים בטקסט מלא ללימוד מעמיק והרחבת היריעה. משום מה אנשים חושבים שיש ברשת האינטרנט הרבה אתרים לדף היומי ולגמרא, אבל למעשה כמעט ואין אתרי אינטרנט בעברית הקשורים לדף היומי. האתרים הבודדים שקיימים הם אתרים שיש בהם שיעור בודד של הדף היומי, וכמעט לא ניתן למצוא אתר שיש בו תוכן כתוב הקשור לדף היומי. לעומת זאת, בפורטל הדף היומי מותקנים מידי יום מעל 15 שיעורי אודיו/וידאו, וכן תכנים כתובים מרובים ומגוונים מאוד בנוגע לדף היומי בפרט, וללימוד גמרא בכלל בנוסף לכלי העזר המרובים שבפורטל, מקורות וגליונות לעיון ולהרחבה ולחזרה, יש גם הרחבות לתחומים פחות מוכרים, כמו "מדור החי והצומח בתלמוד" של ד"ר משה רענן, הפורום לענייני לשון בדף היומי, ענייני נוסח, וריכוז מאמרים על הדף היומי מכתבי עת שונים, ועוד.

אפליקציה

האפליקציה מאפשרת לשמוע שיעורי שמע מגוונים על הדף היומי, לצפות בדף היומי ולהיחשף לכל התכנים שבפורטל. פונקציה נוספת באפליקציה מאפשר לאתר במפת ניווט את כתובות שיעורי הדף היומי הקרובים אליך. בפונקציה נוספת באפליקציה, ניתן לסמן בלוח החודשי ללימוד הדף היומי אלו דפים כבר למדת וכן להוסיף הערות. היתרון הוא שבאפליקציה קיימת האפשרות ללמוד גם כאשר לא נמצאים דווקא מול המחשב בבית, אלא גם "בלכתך בדרך". אני מעריך שכל מי שלומד גמרא ומתעניין בגמרא ויש לו מכשיר אייפון יוריד את האפליקציה, כי יהיה מעוניין להחזיק את כל הש"ס והשיעורים וכו' בכיס באופן זמין.

סמארטפון

איני מאמין שיהיה מי שיקנה סמארטפון רק בגלל האפליקציה הזו, ולכן המצפון שלי נקי... האפליקציה מיועדת לאלו שכבר יש להם את הסמארטפון ממילא. כמו כן, זה די ברור שהעולם צועד בצעדי ענק לכיוון של שימוש מאסיבי ודומיננטי בסמארטפונים וטאבלטים למיניהם, לטב ולמוטב, ולכן אין הצדקה לכך שהעולם התורני לא יהיה גם הוא שם. אגב, בצד התנגדות הרבנים לסמארטפון, קיבלנו עשרות תגובות נלהבות ביותר מהאפליקציה, וגם מלא מעט גולשים חרדיים, מה שרק מוכיח את התועלת שבאפליקציה זו. לדוגמה מגיד שיעור חרדי אחד כתב לי: "ישר כח עצום, עזר לי הרבה היום בהכנת השיעור בבית אין לי מחשב כעקרון מנחה, תמיד מהמשרד בדקתי חומרים שעזרו לי, כעת בכל מקום, הנגישות לחומרים מועילה מאוד!! "

טיפ למצטרפים

בזכות כלי העזר המרובים הקיימים - אין הצדקה להירתע מלימוד דף יומי בגלל הקושי. ומי שנמנע מהלימוד בגלל מצוקת הזמן, בתכנון זמן מחודש ייוכח לדעת שלא קשה למצוא 30-40 דקות ביום לשם כך.

אופטימיות זהירה

כמות לומדי הדף היומי בעז"ה תמשיך ותגדל בהיקפים עצומים, ואני מקווה שכאשר נפגוש אחד את השני לא נשאל זה את זה "האם אתה לומד דף יומי", אלא "האם כבר למדת את הדף של היום".

מפעל הדף היומי הוא דוגמה להגשמת רעיון מבריק של רב צעיר אחד בעל חזון < העולם צועד לכיוון של שימוש מאסיבי ודומיננטי בסמארטפונים וטאבלטים למיניהם, ואין הצדקה לכך שהעולם התורני לא יהיה גם הוא שם

בשבוע הבא יסתיים בפעם ה-12 לימוד הדף היומי ויחל סבב חדש של לימוד שיאוך 7 שנים. לקראת האירוע, ישבנו לשיחה עם הרב הראל שפירא, מנהל פורטל הדף היומי על מפעל הדף היומי, על הוגה הרעיון, על לימוד גמרא בישיבות ועל לימוד תורה בעידן של קדמה טכנולוגית.

יותר רצינות, ובוודאי שהורדה שוב ושוב של הרף הלימודי היא לא זו שתועיל, אלא דווקא תשדר ותגרום לבינוניות. מאוד חשוב שהרמ"ם יהיו תלמידי חכמים בולטים, עם שנות לימוד מרובות מאוד מאחוריהם.

פורטל

בעקבות אתר אינטרנט קטן אחר שהקמתי ובו התקנתי חומרים שכתבתי, נוכחתי להכיר את העוצמה שבפרסום הדברים באינטרנט. משם בא הרעיון להקים את פורטל הדף היומי שמרכז בתוכו 3 מקורות שונים של תכנים: (1) קישורים מסודרים לכל מה שכבר קיים ברשת האינטרנט. (2) התקנת תכנים רבים שמפורסמים ומופצים בתפוצה מקומית בלבד (ולא נמצאים ברשת) ע"י ארגונים שונים או מגידי שיעור או

הדף היומי רעיון נפלא ומתבקש. ב-2,711 ימים בלבד ניתן לסיים את כל הש"ס, וחוזר חלילה. אחת הסיבות לכך שהרעיון תפס כל כך חזק היא שמדובר בלימוד מאתגר ומגוון ביותר, שדורש מאמץ אינטלקטואלי ומאמץ יום-יומי. ייתכן גם שההצלחה נובעת מכוחו של הרגל מקדמת דנא, שמה שלומדים זה גמרא בלבד וייתכן גם שפשוט "התמזל המזל" לדף היומי, בכך שבעשרות השנים האחרונות נוצר הד ציבורי תקשורתי וחברתי ש"זה מה שלומדים". אך לדעתי הסיבה המרכזית היא שמדובר, למעט התנ"ך, ב"חיבור" החשוב ביותר והמשפיע ביותר בתולדות העם היהודי, והגיוינו ומתבקש שזה מה שיתפוס את הציבור.

רבי מאיר שפירא מלובלין

הוא דוגמה מאלפת למפעל שמסוגל להתרחש בעקבות רעיון מבריק של רב צעיר אחד בעל חזון, ולכן שאין להירתע מהתגובות ומההתנגדויות של הסביבה, שבמקרה זה הטילה ספק גדול בסיכויי ההצלחה של הרעיון. קשה לתאר ולדמיין איך היה נראה היום עולם תלמוד התורה של האנשים שתורתם לא אומנותם, ללא המפעל האדיר שיזם. מהר"ם שפירא ואשתו לא זכו לפרי בטן, אך פעמים רבות אמר הרב כי רעיון הדף היומי, כמו גם "ישיבת חכמי לובלין", שאותה ייסד ובראשה עמד, הם שני ילדיו.

לומדים

ניתן לשער שרוב ניכר של לומדי הדף היומי הם אנשים שעוסקים במהלך היום בעיסוקים שמחוץ לבית המדרש (עבודה, לימודים וכדו'), ולא אלו שלומדים כל היום בישיבה או בכולל. ממילא, המסקנה המתבקשת היא, שאחוז גבוה מאוד של לומדי הדף היומי בארץ הם מהמגזר הדתי לאומי, זאת בניגוד לרושם הקיים בציבור.

ערך הלימוד

לדעתי יש ערך גדול מאוד בלימוד הדף היומי, בכך שהלומד קובע עיתים לתורה ומקיים מצות תלמוד תורה יום-יומית ואף מקרין זאת לסביבתו ולמשפחתו, ובכך שהוא שותף למסגרת גדולה וקבועה של עוד רבבות לומדים בארץ ובכל רחבי עולם, לא משנה היכן תימצא היום בעולם, תוכל להשתלב בשיעור ובשיחה על אותו דף יומי שאתה אוזן בו בכל מקום.

"בעלי-בתים"

אין לך דבר נפלא מזה: אנשי עמל שעוסקים בעיסוקים שונים לפרנסתם וקובעים עיתים לתורה. אי אפשר לצפות שאופי הלימוד של כל בוגר ישיבה יישאר בדיוק כפי שהיה בזמן שלמד בישיבה. עובדה היא, ששום הצעת לימוד אלטרנטיבית אחרת לא תפסה ולא הצליחה.

תיכונים יטיים וגמרא

המפגש הראשון עם לימוד גמרא הוא הקשה ביותר, והוא נעשה על פי רוב דווקא בגיל התיכון ובמסגרת לימודים "כפוייה", וללא אוירה תומכת מסביב. להבדיל ממסגרת לימוד הדף היומי, ש"קולטת" לומדים שכבר עברו את השלב הראשוני הקשה, ומדובר במסגרת של לימודי בחירה, מרצון אישי, ועם אוירה ציבורית תומכת ומעודדת. ר"מ - שבנוסף להיותו דמות תורנית מרשימה - שולט היטב בגמרא, אוהב גמרא ומאמין בחשיבות לימוד הגמרא, וגם יודע ללמד בצורה מעולה - כבר יגרום לפתרון משמעותי מאוד של חלק מהבעיה.

שיפור המצב

אחת הדרכים לשיפור המצב, בנוסף למה שמשדרת החברה והמשפחה ביחס ללימוד גמרא, שבהחלט יש מה לשפר בכך - מוטלת על ההנהלה והמורים: יותר מקצועיות,